

PARAULA I VIDA

Europa ha de redescobrir Àfrica

Àfrica sembla llunyana, però ens és geogràficament molt pròxima. Els seus problemes els veiem sobretot a través dels emigrants que, després d'un viatge dramàtic, arriben a les nostres costes buscant un futur millor. La pretesa *felicitat* d'Europa, mostrada pels mitjans de comunicació, atrau sobretot els joves d'aquell continent.

Ja en altres ocasions he parlat de la *mala premsa* que té aquest continent en els països d'Occident. Sembla que els mitjans només mostrin imatges africanes quan hi ha corrupció, terrorisme, fam i malalties (amb els 24 milions d'infectats per la sida). Però la realitat del continent negre, quant a la vida de les seves poblacions, és molt diferent. Àfrica, amb els seus mil milions d'habitants, és una gran reserva en molts ordres, també en l'ordre dels valors humans.

L'Església no ha oblidat Àfrica, el continent de l'esperança

Es pot dir que si Àfrica té els seus problemes, també nosaltres, sobretot amb la crisi econòmica, tenim els nostres. Es diu que nosaltres no podem fer el que és impossible per uns països sovint víctimes de la corrupció. I se'ns demana ser realistes. Cal reconèixer que el pessimisme és una posició còmoda.

Tanmateix, acceptem el desafiament de ser realistes. El realisme intel·ligent no equival a tancar-nos en el nostre territori. La seva crisi produirà sempre més emigrants, que les fronteres no podran parar. Necessàriament, Àfrica serà una de les protagonistes del futur del món, tant per la seva població jove com pels seus recursos en tots els ordres. Es diu, amb raó, que no es tracta d'un continent pobre, sinó d'un continent empobrit, sobretot per alguns governants d'ahir i d'avui. També en aquest sentit Europa té unes responsabilitats que no podem oblidar.

Hem de treballar contra la misèria en l'anomenat *continent de l'esperança*. L'Església no ha oblidat Àfrica, com ho mostra l'activa presència de tants missioners i missioneres, de tantes congregacions i obres de l'Església, que treballen en els camps de l'educació, de la promoció de la dona, de la sanitat i de l'evangelització.

Si en molts països el cristianisme va arribar de la mà del colonialisme, també és cert que l'Església treballà ben aviat per posar l'Església en mans dels autòctons i avui tenim una Església veritablement africana, arrelada en la cultura d'aquelles poblacions. Així es va posar en relleu sobretot en ocasió en el Sínode dels Bisbes especial per al continent celebrat l'any 2009.

Perquè canviï la nostra actitud envers el món africà, la primera cosa que hauríem de fer entre nosaltres és *millorar la seva imatge*. Caldria fer néixer —o almenys fer renéixer— la simpatia envers aquells pobles, especialment entre els joves, a l'escola i amb altres iniciatives. No podem tancar-nos pensant que estem davant d'una pretesa amenaça al nostre benestar.

Aquest sentiment de simpatia caldria que anés acompanyat d'una política intel·ligent d'ajut al desenvolupament d'aquelles poblacions. En un món cada vegada més globalitzat i interdependent, el futur millor que volem no el podem fer els europeus sols.

† **Lluís Martínez Sistach**
Cardenal arquebisbe de Barcelona

«El Vaticà II, pensant en el present»

El dia 6 de novembre va tenir lloc la inauguració del curs al Centre d'Estudis Pastorals de les diòcesis catalanes (CEP). Va presidir l'acte Mons. Jaume Pujol, arquebisbe de Tarragona, i hi va assistir Mons. Joan-Enric Vives, arquebisbe-bisbe d'Urgell. Mn. Josep Hortet Gausachs, rector de la parròquia de la Mare de Déu de Port, de Barcelona, va pronunciar la lliçó inaugural amb el títol: «El Concili Vaticà II, pensant en el present». La lliçó ha estat editada pel CEP en un opuscle de 24 pàgines. És una visió del Vaticà II molt positiva d'un sacerdot lliurat a l'acció pastoral. Són especialment interessants els «sis punts per avançar» que proposa: unir fe i vida en les nostres comunitats; potenciar el rostre també femení de Déu; acollir la nova immigració; fer realitat l'Església dels pobres; progressar en la comunió eclesial; i obrir-nos a altres dimensions de la comunió. A la fotografia, d'esquerra a dreta, el P. Antoni Serramona, secretari del CEP, Mons. Jaume Pujol i Mn. Josep M. Domingo Ferrerons, director del CEP. (Foto: Agustí Codinach)

GLOSSA

Multipliquem els pans i els peixos

Per qüestions relacionades amb l'educació, entro en contacte amb un noi de trenta anys, titulat universitari amb un lloc de treball senzill. En la conversa esmenta la seva família. Li pregunto si està casat. Respon afirmativament i afegeix que té tres fills; el petit, d'un any. L'esposa es dedica a ells. Parlant de la problemàtica que la crisi econòmica ha generat i com afecta les famílies, em comenta que en el dia a dia familiar han passat moments de cuina i que, confiant en Déu i sentint-se en les seves mans, també hi ha descobert la providència de Déu envers les persones. «A nosaltres el Senyor ens ha ajudat molt», afirma amb convenciment i, per reblar aquesta afirmació, afegeix: «En moments crítics, i no només en els estrictament econòmics —que també—, hem vist que la multiplicació dels pans i els peixos és una realitat que hem viscut: l'austeritat acceptada i l'estalvi de coses supèrflues, la solidaritat dels familiars i amics, l'acolliment i les paraules encoratjadores, la roba infantil heretada, el temps dedicat pels cangurs ocasionals, l'acolliment en els moments de feixuguesa... Hem pregat junts des de la nostra pobresa personal i familiar i hem experimentat la compas-

sió de Déu, la mateixa compassió de Jesús davant la multitud»: «Veïé una gran gentada, se'n compadi.» (Mt 14,14)

La compassió, compartir la passió, el dolor de l'altre, és una actitud dominant en l'activitat de Jesús. Moltes persones se senten cridades a seguir i imitar Jesús i a no caure en la indiferència davant el dolor dels altres... Deixem que Jesús multipliqui aquestes actituds en nosaltres i que desvetlli els nostres sentiments més pregons, la sensibilitat, la bondat, el despreniment... en favor dels altres, en especial dels més necessitats. «Doneu-los menjar vosaltres mateixos» (Mt 14,16). Ell ens convida a estimar, acompanyar, escoltar, compartir... Ens convida a ser sensibles, a detectar situacions i a respondre des de l'amor, confiant en l'ajuda del Senyor i amb generositat personal. «Alçà els ulls al cel, digué la benedicció, partí els pans, els donà als seus deixebles, i ells els donaren a la gent.» (Mt 14,19) Repartir el seu pa i reparar el seu consol, sempre mirant al cel i demanant amb confiança, sent deixebles del Mestre. Les nostres mans mai no restaran buides, seran les seves mans.

Enric Puig Jofra, SJ

ANY DE LA FE

Les primeres comunitats cristianes

ANY DE LA FE 2012

«Per la fe, (els Apòstols) van anar pel món sencer, seguint el mandat de portar l'Evangelium a tota criatura (cf. Mc 16,15) i, sense cap temor, van anunciar a tots l'alegria de la resurrecció, de la qual van ser testimonis fidels. Per la fe, els deixebles van formar la primera comunitat reunida entorn de l'ensenyament dels Apòstols, la pregària i la celebració de l'Eucaristia, posant en comú tots els seus béns per atendre les necessitats dels germans.» (cf. Ac 2,42-47)

(Benet XVI, *La porta de la fe*, n. 13)

DIUMENGE II D'ADVENT

▶ Lectura del llibre de Baruc (Ba 5,1-9)

Jerusalem, treu-te el vestit de dol i d'aflicció, i engalana't per sempre amb la glòria de Déu. Vesteix-te amb el mantell de la bondat de Déu, posa't al front per diadema la glòria de l'Etern. Déu farà que sota el cel es vegi pertot arreu la teva resplendor i tindràs per sempre aquest nom, que Déu t'imposarà: Possessió-pacífica-del-bé i Glòria-del-culte-a-Déu. Alça't, Jerusalem, guaita des del cim cap a l'orient i veuràs com, per ordre del Sant, es reuneixen els teus fills de llevant i de ponent; canten d'alegria recordant l'obra de Déu. Quan van sortir de tu, caminaven escortats d'enemics, però ara Déu te'ls retorna portats gloriosament com en un tron reial. Déu ordena que s'abaixin els turons més alts i les muntanyes perpètuas, que s'omplin les fondalades i s'anivelli la terra, perquè Israel camini segur sota la glòria de Déu. Fins els boscos i tots els arbres aromàtics faran ombra a Israel per manament de Déu. Déu conduirà Israel, ple d'alegria, a la llum de la seva glòria, amb aquella bondat i aquell amor que li són propis.

▶ Salm responsorial (125)

R. És magnífic el que el Senyor fa a favor nostre, amb quin goig ho celebrem!

Quan el Senyor renovà la vida de Sió / ho creïem un somni; / la nostra boca s'omplí d'alegria, / de crits i de rialles. R.

Els altres pobles es deien: «És magnífic / el que el Senyor fa a favor d'ells». / És magnífic el que el Senyor fa a favor nostre, / amb quin goig ho celebrem! R.

Renoveu la nostra vida, Senyor, / com l'aigua renova l'estepa del Nègueb. / Els qui sembraven amb llàgrimes als ulls, / criden de goig a la sega. R.

Sortien a sembrar tot plorant, / emportant-se la llavor; / i tornaran cantant d'alegria, / duent a coll les seves garbes. R.

▶ Lectura de la carta de sant Pau als cristians de Filipis (Fl 1,4-6;8,11)

Germans, sempre que prego per vosaltres, la meua oració és plena de goig pensant en tot el que heu contribuït a la causa de l'Evangeli des del primer dia fins avui. Estic segur d'una cosa: Déu, que ha començat en vosaltres un bon treball, acabarà de dur-lo a terme fins al dia de Jesucrist.

Déu és testimoni de com us enyoro, a tots vosaltres, per l'amor entranyable que us té Jesucrist. I el que jo demano en la pregària és que el vostre amor s'enriqueixi més i més, fins a vessar, ple de coneixement i de finor d'esperit, perquè sapigüeu apreciar els valors autèntics i arribeu purs i sense entrebancs al dia de Crist, carregats d'aquells fruits de justícia que donem per Jesucrist, a glòria i lloança de Déu.

▶ Evangelí segons sant Lluç (Lc 3,1-6)

L'any quinzè del regnat de l'emperador Tiberi, mentre Ponç Pilat era procurador romà de la Judea, Herodes era tetrarca de Galilea, Felip, el seu germà, ho era d'Iturea i de la regió de Traconítida i Lisànies ho era d'Abilena, durant el pontificat d'Anàs i Caifàs, Joan, fill de Zacaries, rebé la paraula de Déu al desert, i anà per tota la comarca del Jordà predicant un baptisme de conversió per obtenir el perdó dels pecats.

Complia el que hi ha escrit al llibre del profeta Isaïes: «Una veu crida en el desert: Obriu una ruta al Senyor, aplaneu-li el camí. S'alçaran les fondalades i s'abaixaran les muntanyes i els turons, la serralada es tornarà una plana, i el terreny escabros serà una vall, i tothom veurà la salvació de Déu.»

▶ Lectura del libro de Baruc (Ba 5,1-9)

Jerusalén, despójate de tu vestido de luto y aflicción y vístete las galas perpetuas de la gloria que Dios te da, envuélvete en el manto de la justicia de Dios y ponte en la cabeza la diadema de la gloria del Eterno, porque Dios mostrará tu esplendor a cuantos viven bajo el cielo. Dios te dará un nombre para siempre: «Paz en la justicia» y «Gloria en la piedad». Ponte en pie, Jerusalén, sube a la altura, mira hacia el oriente y contempla a tus hijos, reunidos de oriente a occidente a la voz del Santo, gozosos invocando a Dios. A pie se marcharon, conducidos por el enemigo, pero Dios te los traerá con gloria, como llevados en carroza real.

Dios ha mandado abajarse a todos los montes elevados y a las colinas encumbradas, ha mandado llenarse a los barrancos hasta allanar el suelo, para que Israel camine con seguridad, guiado por la gloria de Dios. Ha mandado al bosque y a los árboles aromáticos hacer sombra a Israel. Porque Dios guiará a Israel con alegría a la luz de su gloria, con su justicia y su misericordia.

▶ Salmo responsorial (125)

R. El Señor ha estado grande con nosotros, y estamos alegres.

Quando el Señor cambió la suerte de Sión, / nos parecía soñar: / la boca se nos llenaba de risas, / la lengua de cantares. R.

Hasta los gentiles decían: / «El Señor ha estado grande con ellos.» / El Señor ha estado grande con nosotros, / y estamos alegres. R.

Que el Señor cambie nuestra suerte, / como los torrentes del Negueb. / Los que sembraban con lágrimas / cosechan entre cantares. R.

Al ir, iba llorando, / llevando la semilla; / al volver, vuelve cantando, / trayendo sus gavillas. R.

Predicació de sant Joan Baptista.
Pintura de Brueghel el Vell,
Museu de Belles Arts de Budapest

▶ Lectura de la carta del apòstol san Pablo a los Filipenses (Fl 1,4-6;8,11)

Hermanos: Siempre que rezo por todos vosotros, lo hago con gran alegría. Porque habéis sido colaboradores míos en la obra del Evangelio, desde el primer día hasta hoy. Esta es mi convicción: que el que ha inaugurado entre vosotros una empresa buena la llevará adelante hasta el día de Cristo Jesús.

Testigo me es Dios de lo entrañablemente que os echo de menos, en Cristo Jesús. Y esta es mi oración: que vuestro amor siga creciendo más y más en penetración y en sensibilidad para apreciar los valores. Así llegaréis al día de Cristo limpios e irreprochables, cargados de frutos de justicia, por medio de Cristo Jesús, a gloria y alabanza de Dios.

▶ Evangelio según san Lucas (Lc 3,1-6)

En el año quince del reinado del emperador Tiberio, siendo Poncio Pilato gobernador de Judea, y Herodes virrey de Galilea, y su hermano Felipe virrey de Iturea y Traconítide, y Lisania virrey de Abilene, bajo el sumo sacerdocio de Anás y Caifás, vino la palabra de Dios sobre Juan, hijo de Zacarías, en el desierto.

Y recorrió toda la comarca del Jordán, predicando un bautismo de conversión para perdón de los pecados, como está escrito en el libro de los oráculos del profeta Isaías: «Una voz grita en el desierto: Preparad el camino del Señor, allanad sus senderos; elévense los valles, desciendan los montes y colinas; que lo torcido se enderece, lo escabroso se iguale. Y todos verán la salvación de Dios.»

COMENTARI

Tothom veurà la salvació de Déu

LECTURES DE LA MISSA DIÀRIA

■ **Dilluns** (□ Terrassa) (litúrgia de les hores: 2a setmana): Is 35,1-10 / Sl 84 / Lc 5,17-26 ■ **dimarts**: Is 40,1-11 / Sl 95 / Mt 18,12-14 ■ **dimercres**: Is 40,25-31 / Sl 102 / Mt 11,28-30 ■ **dijous**: Is 41,13-20 / Sl 144 / Mt 11,11-15 □ **divendres**: Is 48,17-19 / Sl 1 / Mt 11,16-19 ■ **dissabte**: Sir 48,1-4.9-11 / Sl 79 / Mt 17,10-13 ■ **diumenge** vinent, III d'Advent (litúrgia de les hores: 3a setmana): So 3,14-18a / Sl: Is 12,2-6 / Fl 4,4-7 / Lc 3,10-18.

Al antic Israel els profetes van fer ressonar la veu crítica de Déu enmig del poble i de les seves institucions.

La Sagrada Escripura prohibeix l'endevinació (cf. Lv 19,31 i 20,6) del futur, ja que aquest està únicament en mans de Déu i de ningú més. Els profetes d'Israel no van ser endevins, sinó portaveus de la paraula de Déu per als creients. La seva missió va ser la de testimoniar de l'aliança que Déu havia establert en el desert amb Moisès i amb el poble al Sinai.

Els profetes, tot al llarg de la història, van anar judicant la vida i les actituds del poble a la llum de l'aliança. Quan el poble s'apartava de la fidelitat exclusiva al Senyor que els havia tret d'Egipte

i es deixava afalagar per altres déus i per altres pràctiques religioses, o bé quan oblidava les obligacions de la solidaritat i de la justícia entre conciutadans o envers els més febles i desfavorits... els profetes clamaven en nom de Déu i demanaven la conversió imperiosa de la vida i dels costums del poble. D'altra banda, quan el poble, afeixugat per les inquietuds expansionistes dels enemics, perdia l'ànim i el coratge, els profetes recordaven el compromís salvador del Senyor i inspiraven nova confiança en el cor del poble.

El profeta Baruc, a la primera lectura, ens dóna exemple de consol enmig de la prova. Convida la ciutat de Jerusalem a engalanar-se perquè tornaran els fills exiliats i Déu farà que es vegi per

tot arreu la nova resplendor de la ciutat. Igualment, Joan Baptista, el darrer dels profetes i el precursor de Jesucrist, convida a la conversió dels cors com a preparació per a l'arribada del messies esperat pel poble; de la mateixa manera que, antigament, Isaïes havia també convidat a preparar un camí enmig del desert per al retorn dels fills exiliats. I és que tothom veurà la salvació de Déu.

El Baptista ens convida també avui a convertir el nostre cor, tot buidant-lo dels interessos massa personals i dels neguits que ens centren en nosaltres però que ens aparten de Déu i dels germans, per tal d'obrir-nos a la salvació de Déu que ve a nosaltres.

Jordi Latorre, SDB

QUÈ ÉS LA PERSONA HUMANA

Facultats de conèixer, estimar i actuar, i el subjecte responsable i lliure (I)

Aquí rau la relativa novetat de la meua exposició. No hi ha separació sinó interacció mútua entre el conèixer i l'estimar. Reflexionem sobre aquest punt: en el coneixement entre persones, conèixer i estimar són simultanis, fins i tot fóra previ el sentir-se atret per l'altre —ser estimat i estimar— i després vindria el conèixer. Aquí s'afirma la mútua implicació del conèixer i l'estimar.

Sant Basili el Gran (s. iv) va ensenyar, a Orient i a Occident, aquesta veritat bàsica: la criatura humana es distingeix per la seva capacitat intel·lectual, a la qual s'ajunta intrínsecament la facultat d'estimar.

La facultat d'estimar és inherent necessàriament a la intel·ligència. Més encara: aquesta doble facultat de conèixer i estimar és coronada per la facultat de decidir lliurement, seguida de la facultat d'actuar, com a conseqüència de la intel·ligència que estima. La dimensió d'acció no l'obliden mai els filòsofs contemporanis: el francès Blondel i el català Bofill.

El text de referència de sant Basili és: «En el mateix instant que aquest ser viu va existir —em refereixo a l'home—, en aquesta semblança ens fou com implantada una certa

força racional que posseeix intrínsecament la facultat i la necessitat d'estimar». Genial la visió de Basili per a qui la força racional de l'home postula necessàriament la facultat d'estimar. I ambdues estan implantades com a força racional en el subjecte responsable i lliure que coneix i estima. Aquesta manera de pensar de Basili (en especial en l'obra *Sobre l'Esperit Sant*) potser ha condicionat la meua comprensió d'Agustí d'Hipona i de Tomàs d'Aquino, en el sentit que conèixer i estimar no són dues accions separades i successives de les facultats de conèixer i estimar sinó un acord únic del subjecte responsable i lliure que actua a través d'una certa unitat simultània del coneixement i de l'amor. El Subjecte és una intel·ligència que estima; un amor intel·ligent. I tot el que diré serà una explicitació d'aquesta idea germinal: quan descobrim *què li passa a l'altre* actuem amb un amor intel·ligent. Això ja ajuda l'altre. Necessito conèixer jo: amb la intel·ligència i amb el cor. Necessito les tres facultats ben travades i unides: conèixer, estimar i actuar. «Feliços vosaltres si, el que sabeu, ho poseu en pràctica», diu Jesús a Joan 13,17.

Dr. Josep M. Rovira Belloso

(*Déu fa créixer les persones*, Edicions Saragossa, Barcelona 2012)

La ternera y su ama

Leon Tolstoi cuenta que un joven llegó a un campo de trigo a punto de segar. Vio que una ternera se había metido en el trébol y unos campesinos la perseguían para que saliera, y cuando estaba a punto de abandonar el campo, asustada, se volvía a meter dentro y empezaba una nueva persecución.

Junto a la vereda una mujer lloraba y decía:

—«¡Van a agotar a mi ternera!»

Entonces el joven gritó a los campesinos: «¡Salid todos del campo! ¡Que la mujer llame a su ternera!»

Así lo hicieron. La mujer llamó a su ternera. El animal irguió las orejas, permaneció un rato a la escucha y salió corriendo hacia su ama. (¡La reconoció por su voz! Era la voz que la cuidaba, le ofrecía los mejores pastos e incluso le hablaba y la acariciaba). Todos se alegraron mucho.

San Juan de Ávila, doctor de la Iglesia (Sermón 15), enseña:

—«Mis ovejas oyen mi voz (Jn 10,27). ¿Sabéis si os ha llamado alguna vez el Señor, y si le habéis oído? Pues tened señal que, si le oísteis, sois su oveja. Gran señal es, muy cierto, que la oveja y cualquier ganado oye la voz de su pastor y viene luego a su llamada.»

—«Jesús se estremeció y dijo: “Venid a mí, todos los que andáis fatigados y agobiados, que yo os aliviaré.”»

J. M. Alimbau

SANTORAL

9. ✠ Diumenge II d'Advent. Sant Restitut, mr.; sant Pere Fourier, prev., fund.; santa Leocàdia (Llogaia o Llocaia), vg. i mr.; santa Valèria, vg. i mr.

10. Dilluns. Santa Eulàlia (o Eulària) de Mèrida, vg. i mr. (s. iii). Mare de Déu de Loreto (1294), patrona de l'aviació; santa Júlia, vg. i mr.; sant Melquíades, papa (africà, 311-314) i mr.; sant Gregori III, papa (siríac, 731-741); sant Trobat, mr.; beat Jeroni de Sant'Angelo in Vado, prev. mínim.

11. Dimarts. Sant Damas I, papa (hispanic, 366-384), venerat a Argelaguer; sant Pau de Narbona, bisbe; sant Sabí, bisbe; sant Daniel Estilita, monjo siríac; santa Ida, vg.; santa Maria Mervelles de Jesús, vg.

12. Dimecres. Mare de Déu de Guadalupe (Mèxic); santa Joana Francesca

de Chantal (1572-1641), rel. viuda, fund. saleses a Annecy (1610); sant Sinesi, mr.; beat Jaume de Viterbo, bisbe (agustinià); beat Joan Marinonio, prev. teatí.

13. Dijous. Santa Llúcia (s. iii-iv), verge i màrtir a Siracusa (Sicília); santa Otília, verge benedictina (s. viii); sant Aubert, bisbe.

14. Divendres. Sant Joan de la Creu (†1591), prevere carmelità (reformador de l'orde) i doctor de l'Església; sants Just i Abundi, màrtirs a Baeza; sant Diòscor, noi màrtir; sant Nicasi, bisbe i màrtir.

15. Dissabte. Sant Valerià, bisbe; sant Urber, prevere a Osca; santa Cristiana (Nina), esclava màrtir; santa Silvia, vg.; beat Bonaventura de Pistoia, prev. servita.

LITÚRGIA

L'essencial

L'essencial de la litúrgia és que sigui cristiana (B. Botte)

L'essencial de la litúrgia és que sigui cristiana; és a dir, que sigui expressió de la fe de l'Església. Que sigui cristiana vol dir que porti la

marca del que és cristià i no en porti cap altra. Vol dir que sigui una litúrgia que conservi el seu origen en Crist. Que continuï essent de Crist. Una litúrgia que es visqui en comunió amb Crist. Que ens ompli de la seva gràcia, que és tant com dir que ens ompli dels dons de la redempció. Que es visqui en el si del misteri de la Creu, d'on brollaren els sagraments que ens donen vida. Que es visqui en el si del misteri de la resurrecció, submergits en la nova vida dels qui, renascuts sacramentalment, d'alguna manera ja participen de la vida gloriosa de Crist, assegut al cel a la dreta del Pare. Que la litúrgia sigui cristiana vol dir que ens ve de Crist, és de Crist i ens porta fins a Crist.

La litúrgia, expressió de la fe de l'Església

Perquè no hi hagi confusió en aquest terme de *cristiana* se'n especifica el seu sentit. Per això afegeix: «És a dir, que sigui l'expressió de la fe de l'Església, que és de tots els temps». Aquí tenim l'altre aspecte. En la litúrgia hi ha de ressonar la fe de l'Església: vol dir la fe en la seva integritat. No la fe d'un grup o d'alguna de les confessions cristianes que no viuen en la seva integritat la fe o la vida dels sagraments, que no deixen de ser, en cada cas, *confessió* de la fe. Per això es diu explícitament «la fe de l'Església», la que guarda el tresor de la fe en la seva pura i en la seva integritat. L'Església manté pura la fe, tal com la va confessar des del primer dia de la seva història, i la manté íntegra, en la seva totalitat.

És sobre aquesta fe que s'eleva la litúrgia com un cant de lloança o, dit d'una altra manera, com a acte de culte adreçat a Déu en esperit i en veritat. I encara podríem afegir aquí: aquesta és la litúrgia sobre la qual alena l'Esperit Sant de Déu, fent-la espiritual, fins i tot el que la litúrgia té d'humà i material, perquè en aquest món la litúrgia no pot menystenir aquestes situacions. Fins i tot això, l'Esperit ho omple amb el seu alè i ho fa ser espiritual.

Josep Urdeix

EVANGELIZAR

Una misión de todos los cristianos

El documento post-sinodal *Verbum Domini* —en el que Benedicto XVI propone a toda la Iglesia los frutos del Sínodo de 2008 sobre la Palabra de Dios— recuerda

que «la misión de anunciar la Palabra de Dios es un cometido de todos los discípulos de Jesucristo, como consecuencia de su bautismo» (VD, 94). Y añade que «cada uno en su propio estado de vida está llamado a dar una contribución incisiva al anuncio cristiano». Respecto de los seglares subraya que «están llamados a ejercer su tarea profética, que se deriva directamente del bautismo, y a testimoniar el Evangelio en la vida cotidiana, dondequiera que se encuentren» (VD, 94).

Es más, el documento avanza con una precisión muy interesante sobre la relación entre la comunicación de la Palabra de Dios y el testimonio cristiano (VD, 97) y con un recuerdo muy oportuno de la circularidad entre testimonio y palabra según Pablo VI en la *Evangelii nuntiandi* (n. 22), que desemboca en la necesidad del anuncio explícito de Jesucristo para que haya una verdadera evangelización (VD, 98).

A mi modesto parecer, sería pastoralmente conveniente —en una pedagogía de la concreción— dar un paso hacia una clara explicitación del carácter *germinalmente sacramental* del primer anuncio como tal, llegando a la afirmación de que hay una presencia germinal de Cristo en el anuncio que un laico hace de él a sus amigos y conocidos, en el anuncio que una madre o un padre de familia hacen del Señor a sus hijos o en el anuncio que hace de Jesús un matrimonio cristiano a unas jóvenes parejas que se preparan para celebrar el sacramento del matrimonio.

Xavier Morlans

(Cf. «El primer anunci i la pedagogia de la iniciació», en *Documents d'Església*, Monestir de Montserrat, n. 989)

AGENDA

ACTES I CONFERÈNCIES

Conferències amb motiu de l'Any de la Fe. «Crec en Jesucrist, Fill unigènit de Déu», a càrrec de Mn. Josep Vives. Dia 13 desembre: «Jesucrist, únic Fill seu, Senyor nostre». Dia 20 desembre: «El Fill de Déu s'ha fet home». Al Cor de la Catedral de Barcelona (19.30-20 h).

Hildegarda de Bingen. Trobada amb la vida i l'obra d'aquesta dona fascinant. Dia 15 de desembre (18 h), a càrrec de M. José Prieto, professora de la UB. Al Centre Passatge (pg. Mercader 13, t. 932 151 599).

Actualitat cultural i religiosa del mes. A càrrec de Mònica Terribas, professora de la UPF i editora del diari ARA. Dilluns 17 des. (19 h), a l'auditori de la Fundació Joan Maragall (c/ València 244, 1r).

Asociación de Adoradoras (c/ Mallorca, 234). Jueves 13 de diciembre (todos los terceros jueves de mes), oración ante el Santísimo (12 h) y eucaristía (12.30 h).

Adoració nocturna a la Sagrada Família. Dijous 13 de desembre, a la cripta, després de la missa de les 20.15 h i fins a mitjanit. Hi haurà confessors. Els interessats a formar-ne part de forma estable (torns) poden fer-ho a través del t. 662 198 630 (Juan Ribas), www.sagradafamiliaadoracio.com.

Associació Amics de l'Orgue de les Corts. Concert d'orgue el diumenge 16 de desembre, a les 6 de la tarda, a la parròquia de Santa Maria del Remei de les Corts (Barcelona): Nades de França, amb Neil Cowley, organista de Sta. Maria del Mar. Entrada lliure.

Església de Sant Gaietà-P. Teatins (Consell de Cent 293 - Enric Granados 6). Concerts desembre: diumenge 16 (18 h), a favor de Joves a l'atur de Cà-

Guia del Barri Gòtic per a escolars

El dia 18 d'octubre, a l'edifici de la Pia Almoïna, va tenir lloc la presentació del material didàctic escolar que porta el títol de *Connecta't al Barri Gòtic*, una proposta produïda pel Museu Diocesà de Barcelona, dins dels programes didàctics d'Ibercaja. La presentació va estar a càrrec de Magdalena Lasla, representant d'Ibercaja, Mn. Josep M. Martí, director del Museu Diocesà, M. Teresa Fernández, directora de l'Obra Social d'Ibercaja, Mn. Jaume Aymar, director de *Catalunya Cristiana*, i Blanca Montobbio i Joana Alarcón, autores de l'activitat.

La Sra. Lasala explicà que aquesta iniciativa permet als escolars descobrir Barcelona entre l'època romana i la baixa edat mitjana a través de construccions com l'església del Pi, la plaça del Rei, la Catedral i Santa Maria del Mar, per mitjà de tres suports: una guia didàctica, un plànol interactiu del barri i un conjunt d'activitats *en línia* complementàries. Mn. Aymar va dir que cal atansar el patrimoni a les noves generacions i fer-lo entenedor perquè el valorin i l'estimin. Així les pedres els parlaran com *la petra*, el *personatge* que presenta totes les activitats i representa una pedra de Montjuïc, de les que s'han fet servir al llarg de 2.000 anys per construir els edificis de Barcelona, des del temple de Júpiter fins a la Sagrada Família.

Les dues autores van explicar que el material va destinat als dos darrers cursos de primària i als dos primers de secundària.

ritas; dimarts 18 (21 h), concert de Nadal, a favor de la Fundació *Manos Providentes*; divendres 21 (21 h), concert de Nadal, a favor de Joves a l'atur de Càritas; diumenge 23 (18 h), a favor de la Fundació *Manos Providentes*. Informació: t. 617 572 889.

Taller de pregària al Casal don Bosco. Mes de desembre: dijous 13 i 20 (19.30-21 h), al Centre salesià Martí-Codolar (av. Cardenal Vidal i Barraquer, 15). Confirmar assistència al c/e: pepe.alaman@salesians.cat, t. 616 947 158.

1r Concurs de composició per a cant coral. Convocat pel districte de Sant Andreu i la parròquia de Sant Andreu de Palomar. Els interessats trobaran les bases del concurs al web: www.bcn.cat/Santandreu.

EXERCICIS I RECESSOS

Advent i Nadal en l'Any de la Fe. Dia 16 de desembre (10-14 h), recés d'Ad-

vent dirigit per M. Dolors Cesari, al Centre Passatge (pg. Mercader 13, t. 932 151 599).

ACTES I CONFERÈNCIES

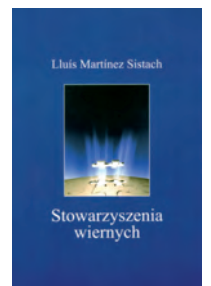
V Concert Benèfic de Sta. Llúcia. Dimecres 19 de desembre (20.30 h), a la basílica de Santa Maria del Pi. Intèrprets: Black & White Spirituals Trio. A favor de la Fundació Ajudantajudar (helpingtohelp.org). Preu entrada: 15 euros. Fila 0, c/c: 2100-0468-07-0200387115.

Concert de Nadal a benefici de la Fundació Catalana privada de Llars Residencials. El Cor De Cambra Anton Bruckner, dirigit per Júlia Sesé Lara, oferirà aquest concert a benefici de persones amb discapacitat intel·lectual, el dijous 13 de desembre (21 h), a l'església del Monestir de Pedralbes. Hi haurà una fila 0. Obres de R. Strauss, Pol Requesens, Enric Moren, Vaclavas Augustinas, C. Debussy, A. José, A. Piazzolla i com a cloenda *El cant dels ocells*, arranjament de Bernat Vivancos.

LLIBRES

Un llibre del cardenal de Barcelona, traduït al polonès. El llibre del Dr. Martínez Sistach *Les associacions de fidels* ha estat ja traduït a diversos idiomes. Ara ha aparegut la versió al polonès amb el títol de *Stowarzyszenia wiernych* (Ed. Adam, Varsòvia, 272 pàgines). El llibre fou presentat a la Pontifícia Facultat de Teologia de Varsòvia, en presència del cardenal de Barcelona, el passat 6 de novembre, pel secretari general de l'arquebisbat de Varsòvia i professor de dret canònic a la citada facultat, el Dr. Janusz Bodzon, durant l'acte d'investidura del nostre cardenal com a doctor *honoris causa* de la Facultat de Teologia de Varsòvia. El pròleg de la versió polonesa l'ha escrit el cardenal Josef Glemp, arquebisbe emèrit de Varsòvia i company d'estudis a Roma del nostre cardenal.

PALABRA Y VIDA

Europa ha de redescubrir Àfrica

Àfrica parece lejana, pero nos es geográficamente muy próxima. Sus problemas los vemos sobre todo a través de los emigrantes que, después de un viaje dramático, llegan a nuestras costas buscando un futuro mejor. La pretendida *felicidad* de Europa, mostrada por los medios de comunicación, atrae sobre todo a los jóvenes de aquel continente.

Ya en otras ocasiones he hablado de la *mala prensa* que tiene este continente en los países de Occidente. Parece que los medios sólo muestren imágenes africanas cuando hay corrupción, terrorismo, hambre y enfermedades (con los 24 millones de infectados por el sida). Pero la realidad del continente negro, en cuanto a la vida de sus poblaciones, es muy diferente. África, con sus mil millones de habitantes, es una gran reserva en muchos órdenes, también en el orden de los valores humanos.

Se podrá decir que si África tiene sus problemas, también nosotros, sobre todo con la crisis económica, tenemos los nuestros. Se dice que nosotros no podemos hacer lo que es imposible para unos países a menudo víctimas de la corrupción. Y se nos pide que seamos realistas. Hay que

reconocer que el pesimismo es una posición cómoda.

Sin embargo, aceptemos el desafío de ser realistas. El realismo inteligente no equivale a encerrarse en nuestro propio territorio. La crisis de esos países producirá cada vez más emigrantes, que las fronteras no podrán parar. Necesariamente, África será una de las protagonistas del futuro del mundo, tanto por su población joven como por sus recursos en todos los órdenes. Se dice, con razón, que no se trata de un continente pobre, sino de un continente empobrecido, sobre todo por algunos gobiernos de ayer y de hoy. También en este sentido Europa tiene unas responsabilidades que no podemos olvidar.

Hemos de trabajar contra la miseria en el llamado *continente de la esperanza*. La Iglesia no ha olvidado a África, como lo muestra la activa presencia de tantos misioneros y misioneras, de tantas congregaciones y obras de la Iglesia, que trabajan en los campos de la educación, de la promoción de la mujer, de la sanidad y de la evangelización.

Si en muchos países el cristianismo llegó de la mano del colonialismo, también es cierto que muy

pronto se trabajó para poner a la Iglesia en manos de los autóctonos y hoy tenemos una Iglesia verdaderamente africana, enraizada en la cultura de aquellas poblaciones. Esto se puso de relieve sobre todo con ocasión del Sínodo de los Obispos especial para el continente celebrado el año 2009.

Para que cambie nuestra actitud hacia el mundo africano, lo primero que tendríamos que hacer entre nosotros es *mejorar su imagen*. Sería necesario hacer surgir —o por lo menos hacer resurgir— la simpatía hacia aquellos pueblos, en especial entre los jóvenes, en la escuela y con otras iniciativas. No podemos encerrarnos en nosotros mismos, pensando que estamos ante una pretendida amenaza a nuestro bienestar.

Este sentimiento de simpatía debería ir acompañado de una política inteligente de ayuda al desarrollo de aquellas poblaciones. En un mundo cada día más globalizado e interdependiente, el futuro mejor que queremos no lo podremos hacer los europeos solos.

† **Lluís Martínez Sistach**
Cardenal arzobispo de Barcelona